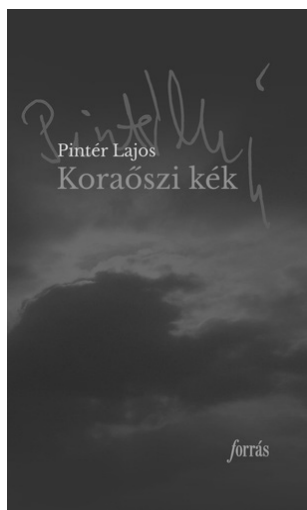

KABDEBŐ LÓRÁNT

Pintér Lajos: Koraőszi kék

**Kecskeméti Kortárs
Művészeti Műhelyek
Kecskemét, 2019
179 oldal, 3000 Ft**

”

Sajátos kötetet szerkesztett Pintér Lajos felnőttkora számvetéseként. Nem válogatott méretkezést, de nem is teljes összegyűjtést. Miután kritikusként kísértem eddigi pályáját, leírhatom: kötetében egyberakta utolsó négy, egymáshoz hasonlóan érlelt részgyűjteményét. Élete menetét, környezete sorsalakulását egyfajta kiegyensúlyozó metafizikai bizalommal mondogató verseit ekkortól a maga számára megkedvelt zsoldáros formáltságba öltöztette, ugyanakkor felnevelő százada és a végesség tudatának figyelembevételével stílárisan meghökkentően meg is zökkenti versmondása folyamatosságát. Bizalom és kétség, egyensúly és bizonytalanság egyként megfészkelte magát ezekben az egymást továbbmondó versekben.

Az ekként megalkotott versek visszatérő élet-emléke, egyben versbéli meghatározó metaforája a Tisza-parton kavicsot hajító gyermek képe. Hol ő maga az, aki hajítja játéként ezt a kavicsot, hol pedig ő a kavics, akivel eljátszadozik nagy-nagy szeretettel egy metafizikai hatalmasság. Ekként él benne a mindennapok létezésében, és egyúttal élteti magát, mint a létezés alkalmi részesét. Mi minden befér egyetlen életrajzi emlékezésbe? Gyermekségére emlékezik benne a felnőtt, indulására a költő, testet ölt bizalma a teremtő és fenntartó Istenben, és benne alakul a politika hullámmászásában vergődő, barátaival összetartó, az élet véletleneiben mégis magára maradó felnőtt, aki emlékezései között egyensúlyozva várja létezése folytatását. Egészséges elszántsággal, a lét arányainak megélésével. Pedig csak annyiról van szó, hogy kezébe vesz egy kavicsot, így, egyszerűen, tárgyi mivoltában, és ezzel felmutatja életét. *Kavics* a címe, alkalmi utalása pedig a költő visszaemlékezése pályakezdésére: *a 60 éves Tiszatáj köszöntése*. Ezt az egyszerűnek látszó, valójában poétikai bravúrrá formált versmondási módozatot gyakorolta be ebben, a négy kötetből egybeszűrt verssorozatban. Sorsát figyeli a létező. Ezt a példaverset épp ezért (kerülve a helykíméletet) eredeti tördelésében kell bemutatnom, mert verseinek külalakja szerves része, megtartó váza, hangsúlyainak fel-

hangosítója ez a mondogató ritmust motyogó, ritmusosan ismételtető, ha kell, kiáltó formálási mód.

Játék? A létezés átgondolása. Tragikus magány vagy biztosított megmértetés? Szent Ágoston legendás tengerparti pillanata! Oly igen kiegyensúlyozott, hogy alig veszem észre, hogy mennyi kétségbeesés is szorong a szavak, a jelenetek, a töredékek összeállításában.

Ez a négy kötetből összegyűrt számvetés a költő megszületésének legfontosabbnak tartott pillanatait válogatja kiindulásként. Egy valahai tavaszra emlékezik nagy szeretettel – az akkor még fiatal költő önmagára –, amikor Nagy Gáspárral, Baka Istvánnal közösen szerepeltek, és a varázsló garabonciás, költők nevelője Kormos István vezette be estjüket a költőfialtató megújuló Eötvös Kollégiumban. De régen is! Mégis akárha máma. A vers pedig, ami ebből az emlékből szikrázik ki, egy nemzedék lázadása. Költői honfoglalás? Politikai helytalálás? Generációs csendes hitvallás? Egyszerre mind – egy korszak kimondatlanul is egyértelműen fogalmazódó összefoglalása: „Nagy Gazsival / Baka Pistával / de jó volt / – emlékszel? – / hármában / az Eötvös kollégiumi esten / s március 15-én / a Március 15-e téren / Pesten / ott álltunk / a betiltott téren / talán / át sem öleltük egymást / talán annyit se mondtunk / testvérem”.

Minden szó megannyi utalás. Tényeire mi még emlékezünk. De ki tudja, hogyan halványul majd nemzedékenként az emlékezet. Meddig él történelmi tablóként még, és mikortól lesz lírai emlékezés. Csak vers. Majd életrajzi adalék. Történelem helyett már csak régmúltban élt költők barátságának bemutatása. Bennem még történelmi tablóként él, kivirágzik hatására a kérdés: „Mit hoz a mába a múlt?”

A jelzett 'hármastól' én inkább kettejüket, Gazsit meg Lajost ismertem, az „ikertestvéreket”, miként Kormos nevezte őket. Hiszen akkoriban némileg kötődtem ehhez a kollégiumhoz magam is, foglalkoztam az ott felnövő költőkkel, írókkal, leendő kritikusokkal pár évig. Itt nálam, ikerpárként jelentek meg Nagy Gáspár és Pintér Lajos. Klasszikusan kiérlelt versek alkotó szerzői. Gazsi harcosabb alkatként tűnt fel, Lajos csendesebb, magába fogottabb. Pedig Pintér Lajosban is ott a keménység, viták szívósan harcias vállalása. Megfogalmazásai, még inkább megtörő elhallgatásai során erélyesen szembe tud szegülni a gonosszal. Miként *töredék* című darabját vele mondhatom én is. És ki tudja hányan utánunk: „gyere Gáspár / segíts / csak áruló születik / s lázadót már / nem terem / e föld / most is ez a / hétpróbás / pimasz... / a kézirat itt / megszakad”.

Egyébként Pintér Lajos alapjában véve inkább azokról szeret írni, akik tisztelik az életet, és tisztességesen, becsületesen élnek napjaikat. Ez a Pintér Lajos költő arról a Pintér Lajos nevű magánemberről szeret írni leginkább verseiben, annak az életébe szeret beleköltözni, aki egy a sok magyar honpolgár közül, akinek családja van, felmenői és unokái. Mértéke: „apám át-átjárt / a tiszta jegén” – nem csodaként, csupán: „ismerte jól / a víz sodrását / jég fodrait / lélek helyét”.

Emlékező meditációiban kivirágzik a huszadik századba éles szembesítéssel bevezetett bartóki oximoron: a szókimondóan formált *torz* és a létezés *ideális* formázottsága. Az elbeszélhető sorsban a megélhető létezés. Mindezt a festő sorsát átélő *tóth menyhért-énekek* különös történeteiben tudatosítja önmagában önmagával a költő. A ciklus látszólag szerényen hangolt darabjában (*hajnali tó*) a „festő” az egyik legnépszerűbb magyar népdal szövegével ráébred élete sikertelenségére: „hej halászok / mit fogott a hálótok / nem fogott az egyebet / pirosszárnú keszeget / énekeled”. Majd az ezt követő párhuzamosnak látszó versszakban: a

„festő” énekel a jelenet megfordítását? vagy maga a „költő” értékeli át a sikertelen életet értékalkotó csodává? Lényegében maga az „ének” alakítja a sorsköltészetet a létköltészetben való tájékozódás nagysikerű metafizikai pillanatává. A magyar vers egy remekét kiénekelve: „kivetette hálóját / a hajnali eget / és nem fogott mást / csak csillagokat krisztus / a legfőbb halász / énekelem”.

Ez az oximoron mondódik a kötetet záró „motyogó” beszédben, zsoltárrá emelve, szenvedve és gyönyörködve: „életem / a világegészből / letört rész volt / szép volt motyogom / nagyon szép volt”. A költő összegzésül odaidézi kötete hátlapjára is.

